

Ewas krönika nr 7 2008

Wetland Plaza Stockholm-Shanghai Miljöprojektet som försvann i Shanghai

Det är mycket Kina nu. Kina som hot och möjlighet. Kina som kapitalistisk diktatur som man tar avstånd ifrån, eller ser som en lovande marknad. Ta alla etiska diskussioner i samband med OS. Nu rustas för världsutställningen i Shanghai 2010. För Sveriges del en vinglig och mödosam resa. Någonstans på vägen försvann ett miljöprojekt, ett utmärkt samarbete mellan Stockholm och Shanghai, med för stor potential för att ignoreras. Hur kunde det bli så?

Temat för världsutställningen i Shanghai 2010 är "Better City, Better Life" med miljö i fokus. Man väntar fler besökare än någonsin, 70 miljoner. Ett individ- och medborgarperspektiv finns naturligt inbyggt. Den svenska paviljongen omfattar 3000 kvm. På www.expo2010.se kan man läsa: "Utställningen ska i anslutning till temat "Better City – Better Life" spegla olika aspekter av svenskt samhällsliv och visa hur det svenska näringslivet genom väl etablerad kompetens och innovationsförmåga kan bidra till att skapa bättre urbana miljöer."

Att delta i världsutställningar är ingen självklarhet. Många anser att världsutställningar har spelat ut sin roll. Det är dyrt och kortsiktigt, nu finns andra kontaktvägar. Ändå kryper vi till sist till korset, motvilligt. 70 miljoner kr satsas från statligt håll, lika mycket förväntas från näringslivet. Sista motståndet föll visst under Kinas presidentbesök i juni 2007.

Det har tagit lång tid att få organisationen på plats. Ordföranden Carl Cederschiöld basar över en nationell kommitté med ett 40-tal företrädare för offentliga organ och företag, samt en mindre operativ kommitté på sju personer som beslutar om inriktning och ekonomi. I skrivande stund har man ännu inte lyckats hitta en lämplig generalkommissarie med Kinaerfarenhet. Än så länge axlar Hans Jeppson rollen.

Vägen har kantats av problem. Upphandlingen måste göras om. Sveriges Arkitekter rasade och uppmanade tidigt sina medlemmar att inte lämna in förslag till Sverigepaviljongen, då man ansåg att UD och Expo 2010 inte hanterat upphandlingen som de borde. Massiv kritik. Stockholms Länsrätt förordade sedan att upphandlingen ska göras om då den strider mot lagen om offentlig upphandling.

Sverige hamnar på efterkälken. På V&A Museum i London kunde man förra sommaren beskåda finalisterna för den brittiska paviljongen. Australien har ett långt framskridet förslag på smarta lösningar för stadsplanering, förnybar energi och transport. Holland ligger långt framme. För att ta ett par exempel. Den svenska kommittén fastställer nu ramarna för utställningen, innan man tar itu med innehållet.

Parallellt med den tungrodda nationella organisationen, har ett solskensprojekt utvecklats mellan Stockholm och Shanghai, men ändå inte lyckats ta sig in under huden vare sig hos expokommittén eller hos Stockholms stads beslutsfattare. Wetland Plaza, Stockholm-Shanghai. Ett samarbete mellan Konstfack och Tongji Universitetet i Shanghai, College of Architecture and Urban Planning. Konceptet föddes under en workshop i Shanghai maj 2007, på initiativ av Konstfack, med lärare och elever från båda utbildningarna.

Wetland Plaza är ett urbant miljöprojekt, ett torg mitt i staden, som innehåller en vattenreningsanläggning baserad på avancerad teknik i kombination med en organisk miljö med växtplanteringar. En social och interaktiv miljö på gatuplanet och ett högteknologiskt interaktivt solskydd. Ett klockrent inlägg i den urbana diskussionen. Torget, som mötts av stor entusiasm i Shanghai, valdes också som ett av 30 projekt som kunde ha visats på nära expon inom "Best Urban Practice". En tävling, som stöds av FN, dit städer och kommuner kunnat skicka sina bästa bidrag. Därutöver fick Wetland Plaza Stockholm-Shanghai det prestigefyllda Cumuluspriset i tävlingen med världens alla designskolor vid en ceremoni i Kyoto.

Rektorn för Tongji University CAUP, Siegfried Wu, tillika chefsplanerare för hela världsutställningen, har arbetat hårt för genomförandet av Wetland Plaza. Kinesiska sponsorer stod beredda. Däremot blev det kalla handen från Stockholms stad, trots initial entusiasm, uttalad vid en officiell middag i Shanghai med Stockholms ledning våren 2007. Inte heller de ansvariga på UD ville befatta sig med projektet, trots svenske generalkonsulns engagemang, eftersom det inte stämde in med ambitionerna och regelverket för den nationella paviljongen. Dessutom fanns ingen budget.

Nu är det tyvärr försent. Kunde ha varit ett vasst projekt för Sverige och Stockholm att visa i samband med världsutställningen. Byggt på genuint och ömsesidigt intresse. Men det följer förstås inte den nationella plan som Sverige lagt. Jag tycker mig ha sett detta mönster förut. Goda initiativ från andra länder, där Sverige erbjuds unika chanser, fångas aldrig upp, eftersom de inte följer den strategi man har för tillfället. Not invented here. Vi vill bestämma själva vad vi ska visa upp, helst också vad andra länder ska visa i Sverige.

Nu väntar vi på resultatet av upphandlingen. Det är 70 miljoner av skattebetalarnas pengar som ska satsas. Det gäller att det blir ett slagkraftigt svenskt bidrag.

Från Svensk Forms sida fortsätter vi att arrangera program, matchmaking och utställningar i Kina. Vi vill gärna hålla kontakterna öppna. Varje vecka etablerar sig sex nya svenska företag i Kina. 80 procent handlar om tillverkning, men dörrar öppnas också för uppdrag för svenska arkitekter och designer. Många är ändå kluvna. Att avstå eller inte. Moralen ifrågasattes när arkitektduon Herzog & de Meuron tog uppdraget att rita den spektakulära OS-stadion. Jacques Herzog konstaterade att svenska och finska företag gör affärer varje dag med Kina, medan en arkitekt eller designer förutsätts inta en annan etisk hållning. Dubbelmoral?